

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
Факультет цивільної та господарської юстиції
Кафедра приватного права
Кафедра права інтелектуальної власності та патентної юстиції**

ІТ-ПРАВО, КІБЕРБЕЗПЕКА ТА ШІ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ

**МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції**

28 березня 2026 р.

Одеса
Фенікс
2026

УДК 342.95:343.32 (477):351.863
I-92

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора **Є. О. Харитонова**,
докторки юридичних наук, професорки **І. В. Давидової**

Упорядники-укладачі:

Давидова І. В. — доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри приватного права Національного університету «Одеська
юридична академія»;

Калітенко О. М. — кандидат юридичних наук, доцент, професор
кафедри приватного права Національного університету «Одеська
юридична академія»;

Бобейко Н. І. — лаборантка кафедри приватного права Націо-
нального університету «Одеська юридична академія».

ІТ-право, кібербезпека та ІІІ в умовах гібридної війни :
I-92 матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 28 берез. 2026 р.) / за
заг. ред.: д-ра юрид. наук, проф. Є. О. Харитонова, д-ра юрид.
наук, проф. І. В. Давидової. Одеса : Фенікс, 2026. 300 с. DOI:
<https://doi.org/10.32837/11300.33701>

ISBN 978-617-8763-22-0

Збірник містить матеріали доповідей, присвячені актуальним проблемам
ІТ-права, кібербезпеки, цифрової трансформації суспільних відносин, правово-
го регулювання штучного інтелекту та захисту інформації в умовах гібридної
війни, які були оприлюднені на Всеукраїнській науковій конференції 26 березня
2026 року в Національному університеті «Одеська юридична академія».

Збірник спрямований на ознайомлення науковців, викладачів, здобувачів
освіти, практикуючих юристів, фахівців у сфері інформаційних технологій і кі-
бербезпеки з результатами сучасних досліджень щодо правових, організаційних
і технологічних аспектів функціонування цифрового середовища в умовах су-
часних викликів. Матеріали видання можуть бути використані в науковій, освіт-
ній і практичній діяльності, а також під час подальшого вдосконалення правово-
го регулювання цифрових відносин і забезпечення кібербезпеки України.

342.95 : 343.32 (477) : 351.863

Матеріали видано за авторською редакцією.

*Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу
несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції, їхні наукові керівники,
рецензенти і структурні підрозділи вищих навчальних закладів та установ,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

ISBN 978-617-8763-22-0

© НУ «Одеська юридична академія», 2026

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Всеукраїнської наукової конференції

Харитонов Є. О. – завідувач кафедри приватного права Національного університету «Одеська юридична академія», д-р юрид. наук, проф. (голова);

Федотов О. П. – начальник науково-дослідної частини, професор кафедри морського, митного та інформаційного права, д-р юрид. наук, проф. (заступник голови);

Харитонova О. І. – завідувачка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, д-р юрид. наук, проф.;

Галупова Л. І. – доцентка кафедри права інтелектуальної власності і патентної юстиції, канд. юрид. наук, доц.;

Зубар В. М. – професор кафедри приватного права, канд. юрид. наук, проф.;

Калітенко О. М. – професорка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Кривенко Ю. В. – доцентка кафедри приватного права, канд. юрид. наук, доц.;

Токарева В. О. – доцентка кафедри приватного права, д-р юрид. наук, доц.;

Бобейко Н. І. – лаборантка кафедри приватного права.

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна
*кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри приватного права Національний університет
«Одеська юридична академія»*

ВИНИКНЕННЯ КРЕДИТНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Трансформація інституту кредитних відносин в умовах правового режиму воєнного стану виступає одним із найдинамічніших процесів сучасного цивільного та банківського права. Забезпечення стабільності фінансової системи та захист прав суб'єктів приватного права у цей період потребують гармонійного поєднання традиційних цивільно-правових доктрин із ефективними превентивними механізмами державного регулювання.

У воєнний період підстави виникнення кредитних зобов'язань загалом залишаються подібними до причин мирного часу: необхідність поповнення оборотних коштів, фінансування операційної діяльності компаній, задоволення споживчих потреб та придбання нерухомого чи рухомого майна фізичними особами. Однак, у таких умовах значно змінюється акцент на цільове призначення кредитів. Особливо важливим стає фінансування критично важливої інфраструктури, релокація бізнесу, відновлення пошкоджених виробничих об'єктів та забезпечення продовольчої й енергетичної безпеки країни. Ці процеси спричиняють зміщення приватного інтересу кредиторів і позичальників у сферу суспільної корисності.

Процес формування кредитних відносин зазнає значних змін, особливо на етапах переддоговірних відносин та укладення самого договору. Основною тенденцією є трансформація підходів до оцінки кредитних ризиків. Визначення правоздатності та фінансової стабільності позичальника ускладнюється зовнішніми чинниками, такими як форс-мажорні обставини, втрата майна чи тимчасова окупація територій. У зв'язку з цим до структури кредитного договору додаються спеціальні положення, які охоплюють питання кібербезпеки сторін, впроваджують спеціальні процедури іден-

тифікації та верифікації (в тому числі із використанням дистанційних засобів електронної ідентифікації) та містять чіткі умови щодо форс-мажорів та розподілу можливих ризиків і збитків.

Так, наприклад, Національний банк України (НБУ) впровадив правові механізми, які дають змогу банкам здійснювати повністю дистанційну ідентифікацію та верифікацію клієнтів. Це відкриває можливість для громадян відкривати рахунки чи оформлювати кредитні договори, не відвідуючи фізично банківське відділення. Ось як провідні українські банки застосовують ці інновації на практиці, використовуючи сучасні цифрові інструменти для реалізації такого підходу:

- верифікація через застосунок «Дія» (шеринг цифрових документів) [1]. Клієнт завантажує банківський додаток, проходить реєстрацію та надає згоду на передачу цифрових копій документів, таких як ID-картка або закордонний паспорт, через застосунок «Дія». Завдяки цьому банк одразу отримує зашифрований пакет підписаних даних, який фактично прирівнюється до вручення паперового паспорта касиру.
- дистанційна верифікація через BankID НБУ. А саме, новий банк запитує ідентифікаційні дані клієнта, зокрема ПІБ, паспортні дані та РНОКПП, у банку, де той вже успішно пройшов очну перевірку. Передача цієї інформації здійснюється через захищену Систему BankID НБУ з обов'язковим підтвердженням від самого користувача через його особистий інтернет-банкінг.
- метод розпізнавання обличчя (liveness detection / фотофіксація).

Система пропонує клієнту активувати фронтальну камеру смартфона та виконати кілька простих дій за інструкцією, що відображається на екрані, наприклад, повернути голову, моргнути чи посміхнутися. Штучний інтелект банку аналізує геометрію обличчя, зафіксовану камерою, та зіставляє її з фотографією з ID-картки, отриманою з державних реєстрів [2;3].

У зв'язку з цим до структури кредитного договору впроваджуються спеціальні умови, які враховують аспекти кібербезпеки сторін, особливі механізми ідентифікації та перевірки (зокрема, із активним використанням засобів дистанційної електронної ідентифікації), а також ретельно прописані застереження щодо форс-мажорних обставин і розподілу збитків.

Також, особливість кредитування під час війни полягає в активному державному регулюванні, спрямованому на зменшення фінансового навантаження на позичальника як слабшу сторону договору. Цей захист забезпечується через впровадження матеріально-правових преференцій та процесуальних гарантій.

Один із ключових механізмів – мораторій на нарахування штрафів, пені, інфляційних втрат і трьох відсотків річних за прострочення виконання зобов'язань, встановлений на рівні законодавства.

Ще один важливий аспект – реструктуризація боргових зобов'язань, яка передбачає зміну умов кредитування для постраждалих осіб, що зазнали матеріальних втрат унаслідок воєнних дій. Особлива увага приділяється заставному праву, а саме створенню спеціальних правил щодо звернення стягнення на заставне майно чи іпотеку. Це мінімізує ризик одностороннього відчуження майна позичальника з боку кредитора до завершення періоду воєнного стану або певного часу після його завершення.

Підсумовуючи, хотілося б зазначити, що під час війни кредитні відносини продовжують ґрунтуватися на договірній основі, однак вони функціонують у значно ризикованіших умовах та під сильним регуляторним впливом. Правове забезпечення цих відносин переходить від комерційних пріоритетів до більш комплексного підходу, орієнтованого на захист приватних прав громадян та підтримання макроекономічної стабільності країни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ukraine's Diia App Updates Diia.Sign Creation with Biometric and NFC Requirements. URL: <https://mezha.net/eng/bukvy/ukraine-s-diia-app-updates-diia-sign-creation-with-biometric-and-nfc-requirements/>

2. Liveness Detection: захист від шахрайства в системах розпізнавання облич. URL: <https://evergreens.com.ua/ua/articles/liveness-detection-in-face-recognition.html>

3. Ю. А. Тимошин, С. П. Орленко. Алгоритм розпізнавання обличчя людей на базі згорткової нейронної мережі. Міжвідомчий науково-технічний збірник «Адаптивні системи автоматичного управління» № 1' (32) 2018 . URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/2770e38c-c7f1-4d2d-9a2e-8c010a4f87ad/content>

4. Берназ-Лукавецька О.М. Цифрові технології у банківській сфері. Всеукраїнська наукова конференція: *«Одеські грудневі цивілістичні читання: Приватне право, як концепт в умовах війни, людський вимір»*, 12 грудня 2024 року, С. 34-36.

5. Берназ-Лукавецька О.М. Реструктуризація боргу в умовах воєнного стану Всеукраїнська науково-практична конференція *«Приватно-правові та публічно-правові відносини: модернізація розвитку в умовах воєнного стану»*: (м. Кропивницький, 18 жовтня 2024 року). С. 153-155. URL: <https://dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2025/04/zbirnyk-18-zhovtnya-2024.pdf>

6. Кірсанов О.В. Деякі особливості укладання кредитних договорів : міжнародний досвід. *Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики»* № 55, 2024 рік, С. 77-81. URL: <http://clj.nuoua.od.ua/archive/55/15.pdf>

7. Кірсанов О.В. Some features of the credit agreement under the conditions of the martial state. (Деякі особливості кредитного договору в умовах воєнного стану). *Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави*: матер. Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. 29 березня 2024 р. С. 409-412.

Бігняк Олександр Валентинович

доктор юридичних наук

Riga Nordic University

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРАВ УЧАСНИКІВ ТА ПРИХОВАНА ЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ У СИСТЕМІ Вч ЯДУВАННЯ DAO

Децентралізовані автономні організації (DAO) позиціонуються в якості альтернативної моделі корпоративного управління, заснованої на токенозованому голосуванні та алгоритмічному виконанні рішень. В той же час, реалії функціонування DAO показують концентрацію фактичного контролю у вузького кола